

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus III. Templä.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

ciplina minimè fit aliena. Clemens Alex. 2. padag. c. 5.

Cum ergo prandisset. Joan. 21. 15. Cajetanus: JESUS magna mysteria exercuit immediate post sumptum cibum: nam & Sacramentum Eucharistiae instituit post cœnam: & in die Resurrectionis, postquam comedit coram Discipulis, aperuit illis sensum, & dedit Spiritum Sanctum. Joan. 20. 22. Et nunc post prandium committit Petro Pontificatum: ut discas ab exemplo, tam cœnam, quàm prandium sic sumere; ut nullum præstetur impedimentum excitius spiritualibus; ut non minus idonei simus ad exercitia spiritualia. Sylveira hic.

Diligis me plus his. Joannis 25. 15. Sumptò cibo, de amore oritur questio; ut etiam refectione suscepta, sermo sit de virtute: nè homo inte-

rior privetur cibo, ei exterior abitus est. Sicut Cass. l. 14. hic.

Exempla temperantiae.

Hoc me docuisti: ut, quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. S. August. l. 10. Conf. c. 31.

Sic accedebat ad cibum, quasi ad tormentum. Vita S. Bernardi l. c. 4.

Gustum, per continuam mortificationem, perdidit; liquores alios pro aliis, oleum pro aqua sumpsit. ibidem l. 3. c. 1.

Menfa ipsi est omnis terra, & montes: cœna autem, ac prandium, herbæ sylvestres, atque agrestes: præcipuus ipsorum potus est aqua ex rivis: vinum autem similiter ex cavernis ac foraminibus petrarum. S. Ephrem l. in SS. Patres suo tempore defunctos.

TITULUS III. TEMPLA.

§. I.

Figurae, & Similitudines.

Quam terribilis est locus iste! Gen. 28. 17. O quam amabilis est locus iste! (templum scilicet) terribilis propter potentiam Judicis; amabilis propter charitatem Redemptoris præsentis. Doultreman lib. 1. c. 4. Sect. 12.

Facies propitiatorium de auro mundissimo. Ex. 25. 17. Nunquam legimus, in hoc Mundo Deum instituisse domum justitiæ, quâ nos puniret, vel saltem judicaret: Sed, cum sit Pater, imò Mater, clementiæ; domum justitiæ, quâ peccatis nostris propitiaretur, instituit; non unicam, sed propè infinitas: quot enim Ecclesiæ, tot sunt domus propitiationis. Oleaster apud Escobar t. 3. Coll. Chr. l. 9. Sect. 1. Obs. 3.

Introduxit me in cellam vinariam. Cant. 2. 4. Per hanc cellam seu domum, vinariam, ut est in Hebræo, accipit. Origines hom. 3. & 4. domum Sapientiæ, pota templa; in quâ inducitur populus fidelis, ut ibi à Doctoribus, & Prædicatoribus, hauriat vinum veræ sapientiæ, id est, cognitionis, timoris, & amoris, Dei. Cornelius hic.

Edificavit turrin in medio ejus. Il. 5. 2. id est, templum in medio regni civitatis ejus. Et torcular extruxit in ea, id est, altare &c. S. Rupertus hic. c. 16.

Ecclesia sanè, quidam locus est medicinæ spiritualis: & eos, qui huc veniunt, decet, nè domum redeant; nisi congrua media acceperint, illaque suis vulneribus adhibuerint. S. Chrysoft. hom. 1. in Gen.

Domus Dei est cœlo similis; & quemadmodum ex adversariis potestatis nullum fas est illuc ascendere; ita nec in domum Dei &c. S. Chrysoft. in Pf. 133.

Ad Ecclesiam, quasi ad fontem vivum, & ad spirituales fluvium, convenire debemus: ut accipiamus aquam illam vivam, de qua Dominus dixit: *si quis sitit, veniat &c.* Joan. 7. 37. S. Cæsarius Arel. hom. 34.

Rogo, ut qui ad Ecclesiæ alvearium, quasi ad dulcissimi Christi favum, plenâ devotione concurrunt; velut apes prudentissimæ, de diversis Scripturarum divinarum floribus, intrare cellulas præparent; ubi sancta, & cœlestia, mella suscipiant. Idem hom. 37.

§. II.

Temporum laudes, & nomina.

Ingrederet tu, & omnis domus tua, in Arcam. Gen. 7. 1. Non aberrabit quis, si profiteatur, Ecclesiam arcâ illâ esse præstantiorem. Etenim arca & excipiebat animalia & conservabat: Ecclesia verò animalia semel suscepta immutat. Ingressusne est illò milvus? idem est egressus milvus. Illò introivit lupus? exiit etiam lupus. Huene ingressus est, milvus? egreditur columba: introit lupus? exiit ovis; non quidem immutata natura, sed explosa malitiâ. S. Chrysoft. Proœmiò priore in Enarrat. II.

Verè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Gen. 28. v. 16. stantes erant pedes nostri in atris tuis Jerusalem. S. Hieron. & alii, in portis. Portæ antiquis pro arcibus erant, & principe oppidi munimento; imò pro armamentario. Adversus invisibiles hostes templa arces sunt, & armamentaria. Doultreman l. 1. c. 4. Sect. 12.

Erexit in titulum. Gen. 28. 18. Titulus hic non tantum monumentum, sed etiam altare, significat. Atque hinc primi Christiani, ad exemplum Jacobi, Ecclesias suas vocarunt *Titulos*, à titulo, id est, signò Crucis; & à titulo, id est, nomine alicujus Sancti; in cujus honorem intulabantur, id est, consecrabantur, & distinguebantur Ecclesiæ: ut titulus S. Praxedis, S. Laurentii &c. Cornelius hic.

Ascendit ad portam, & sedit ibi. Ruth. 4. 1. Booz sententiam Judicis quaesiturus: in portis enim exercebantur judicia. Et de muliere forti dicit Sapiens Prov. 31. 23. *nobilis in portis vir ejus quando sederit cum Senatoribus terræ.* In templo, non de capite, aut fortunæ bonis, sed de aeterna animæ salute, cum Deo

Deo supremo Iudice aguntur causæ; & per Sacerdotes, Ministros ejus fertur sententia. In portis fiebant panegyres, & ad concionem totius urbis, laudes præclarorum hominum prædicabantur. Prov. 31. 31. *date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera ejus.* Et Pl. 28. 9. *in templo ejus omnes dicent gloriam.* Doultreman antè citatus.

Et elevata sunt Cherubim; ipsum est animal, quod videram juxta fluvium Chobar. Ezech. 10. 15. In secunda visione videt pro bove Cherubim, Pagninus, Fernandus, ajunt, vitulum mutasse faciem suam in Cherubim. Sed unde hæc mutatio? primò facta est apparitio juxta fluvium; secunda prope templum: & animal, quod ad Mundi aquas erat bos, ubi accessit ad Dei templum, feritate deposita, mutatur in Sanctum Cherubim. Sylveira c. 19. in Joan. 10. 9. 2.

Neque enim tonstrina, aut unguentaria taberna Ecclesia est, aut officina forensis: sed locus Angelorum, locus Archangelorum, Regia cæli, cælum ipsum. S. Chrysol. hom. 36. in 1. Cor. Conventis ad audiendum Deum, - in hac Schola Christi, & Auditorio spirituali. S. Bernardus in Nativ. S. Joan. B.

Vocatur etiam Basilica, Regia, seu Regalis: quia in ea Regi regum servitur. Durandus Ration. div. offic. l. 1. c. 1.

§. III.

Templa amandi, frequentandi, motiva.

Ex Veteri.

Tremor, & horror, invasi sensu eorum; nè hoc faceret Jerusalem, & templo Domini. Judith 4. 2. Palestina, immemor sui, uni timet Jerosolymæ, & templo Domini: nunc vero quisque sibi. Oliva l. 1. Strom. §. Tremor &c.

Delicia mea, esse cum filiis hominum. Prov. 8. 31. q. d. in aliis ludo; sed cum hominibus delitior; præsertim in templo. Unde Deus templum, vocat suam voluptatem. Pl. 26. 4. *ut videam voluptatem Domini.* Cornelius hic.

Ostende Domui Israel templum; & confundantur ab iniquitatibus suis. Ezech. 43. 10. Expende, quibus Deus utatur mediis ad poenitentiam persuadendam. Putassem, Prophetæ dictum, ut clamet supplicia gravia: quasi sit ea virtus templis indita contra peccata; ut, si tantum videantur, valeant illa penitus expugnare. S. Chrysol. hom. contra Anomæos: quotidie ad hanc congregationem confluvamus: nam, si concupiscentia flagras; poteris eam facile restinguere, tantum visâ hac Domò. Et, si irascaris; facile bestiam domabis, iram inquam. Et, si aliqua aliâ affectione impereris; tempesstatem eam facile sedabis; reddesque pacem, & serenitatem animæ tuæ. Bæza t. 2. l. 6. c. 1. §. 6.

Verunt amen rursus videbo templum Sanctum tuum. Jon. 2. 5. Ecce anchora! intellexit, Deo docente, futurum per divinam misericordiam, ut rediret Jerosolymam, & post Niniviticam peregrinationem, in templum Sion rediret. An cogitari potest amantior, aut solidior, existimatio, & veneratio, erga sacra altaria; quam ista Jonæ in tot malis, ac incommodis? Oliva t. 2. conc. 5.

Polyanth. Sacra. Tom. II.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Et introivit Jerosolymam in templum.

Marci 11. 11. Formam nobis religionis, quam sequamur, præmonstrat: ut, cum fortè villam, aut oppidum, aut alium quemlibet locum, in quo sit Domus orationis, Deo consecrata, intramus; primò ad hanc divertamus: & postquam nos Domino per orationum studia commendaverimus, sic deinde ad agenda ea, propter quæ venimus, temporalia negotia secedamus. V. Bæda hic.

Invenerunt illum in templo. Luc. 2. 46. Non in teatro, foro, ludorumve loco; ut pueri solent inveniri: ad innuendum, quòd Filium Dei querere, & invenire, optantes, templum, oratorium, &c. ingredi debent; non Spectaculorum, aut tumultuum loca. Imò sicut qui libenter est in Ecclesia propter divina, filius Dei creditur adoptivus; tanquam libenter consistens in domo Patris cœlestis: sic qui in tabernis, & locis vanitatum, libenter est, diaboli filius reputatur. Dion. Carthus. hic.

Venerat adorare in Jerusalem. Act. 8. 27.

Quællor primarius reginæ Candacis ab Æthiopia peregrinatus est Jerosolymam; solò desiderio impulsus, DEUM adorandi in templo. Et venit eò per solitudinis æstus, juga montium, pericula fluminum, latronum; ecclesiæ mutationes, hospitiorum incommoda, itinere tædia: aulam relinquens, in qua, ob eximiam potestatem objectus erat malignitati æmulo- rum, sique poterant in absentem calumniam cadere, & apud reginam facile accusare. Quale autem erat templum? cujus gratiâ Jonas in utero ceti exultabat. Joan. 2. 5. Daniel 6. 10. in speluncam leonum descendebat? Satrapa Candacis, aulâ relicta, in periculum se, suaque, conjiceret? Templum in quo aromata prunis ardebant, & pecorum carnificinæ. Quid illi pro Christianis templis non fecissent? ubi Salvator præsens; ubi æterno Patri æternus Filius immolatur; ubi Spiritus S. in poenitentes gratias effundit uberimas; ubi peccata remittuntur; ubi populis explicatur Evangelium; ubi Corpus Christi dispensatur Fidelibus; ubi ossa Martyrum pavimento conferunt sanctitatem; ubi cineres Confessorum scintillant ab altaribus. Oliva t. 2. conc. 5.

Omnia amamus, omnia colimus; solus nobis in comparatione omnium Deus vilis est. Denique, præter alia, quæ id probant, indicat etiam hoc res ipsa, quam dico. Si quando enim usu venerit, quod scilicet sæpe evenit; ut eodem die, & festivitas Eucharistica, & ludi publici agantur; quæro ab omnium conscientia: quis locus majores Christianorum virorum copias habeat? caveâne ludi publici? an atrium Dei? & templum omnes magis sectentur, an theatrum? verba vitæ, an verba mortis? verba Christi, an verba Mimi? Non est dubium, quin illud magis amemus, quod anteposimus. Salvianus de provid. Dei lib. 6.

Quidam nunquam veniunt ad Ecclesiam (loquitur de Clericis) nisi quando sunt distributiones: Sicut bubo non venit ad Ecclesiam, nisi propter oleum, S. Bonaventura in Thren. 2.

Ccc cc 2

§. IV.

ia con-
rnem,
quòd,
andùm
mmo-
à. 1.
si non
gi gu-
psa re,
n Dei:
e cum
72. 5.
hostis,
quòd
natio-
usc. de

2.

t.

sunt.
ies ab
ps, cir-
naben-
quan-
clesia:
illis.
ngelo-
vgnæ
nctus.

. Me-
co, ad-
& ten-
ut in
l. 4. in
rator;
63. de
mum
& vi-
oluit.
ro no-
signa-
tingi;
tiam,
retur.

homi-
nunc-
oculis
lum.
stan-
præ-

quod
butas
n, qui
nem-
n, ex
m vo-
essia,
I. 19.
easter.
Qui

§. IV.

Templa aedificandi motiva.

O Peruit nubes tabernaculum testimonii, & gloria Domini implevit illud. Ex. 40. 32. Tabernaculo jam exstructo, & pie consecrato, ad volat magnus Deus: non se continet; occurrit cum gaudio; ut sua fruatur domo. Similiter 3. Reg. 8. 11. *Impleverat gloria Domini.* Velloso in Judith 1. Paræn. 3.

Rex Salomon prius aedificavit Domum Dei, tum sibi. 3. Reg. 6. 1. & c. 7. 1.

Inventum est in Ecbatanis volumen unum. 1. Esdræ 6. 2. Quid in illo? *Cyrus rex decrevit, ut domus DEI aedificaretur.* v. 3. Suam Cyrus curam de templo aedificando mandatam voluit annalibus Persicis: Unde tantum sibi nomen peperit. *45. 1. haec dicit Dominus Christo meo Cyro.* Velloso ibid.

Sicut juravit Domino. Pl. 131. 2. David, cum de se apud DEUM agere vellet: *memento Domine David.* v. 1. uno post versu suum de templo condendo votum explicat: *sicut juravit* Cur à sui cura mentem ad templum vertit? S. Basilus hic: *cujus gratia hoc fecit?* quod hac re potissimum delectetur Deus. Velloso ibidem.

Homines divites in virtute, pulchritudinis studium habentes. Eccl. 44. 6. Dion. Carthul. id est, diligenter intenti circa ornatum cultus divini, & templi decorem.

Nunquid tempus vobis est, ut habitetis in domibus laqueatis; & Domus ista deserta? Aggæi 1. 4. Docet hic Deus, Fidelibus primam debere esse curam templi, & sacrorum: ac, cum urbs nova erigitur, primo erigendum esse templum, & cultum Dei stabilendum, Cornelius hic.

Et alius Angelus egrediebatur. Zach. 2. 3. Videt Angelum habitu Architecti, in manu ejus *funiculus mensorum.* Rogatus, quò abeat? respondet: *ut metiar Jerusalem;* scilicet ad urbem murò, & templò, ornandam. Rupertus l. 7. de Viâ. Verbi c. 19. in aedificatione terrena civitatis, & templi, jam & opifices volunt videri, seque certatim ingerunt, Angeli. Velloso citatus.

§. V.

Templa splendida, & sumptuosa.

Plueruntque Salomoni &c. 3. Reg. 5. 15. Onera portantium, & latomorum, in fabrica templi, erant universim viginti quinquaginta millia. Cornelius hic.

Magna erit gloria Domus istius novissime plus, quam prima. Aggæi 2. 10. In quo est major hæc templi secundi gloria? Non in divitiis, nec templi majestate; non in ceremoniis, nec in Sacerdotum Sanctitate: nam omnia hæc multò illustriora fuerunt in templo primo. Ideo 1. Esdræ 3. 12. in instauratione secundi templi lacrymabantur, memores præstantiæ primi templi. Quæ ergo gloria secundi templi? subdit Aggæus v. 8. *venit desideratus cunctis gentibus; & implebo domum istam gloria dicit Dominus.* Stella in Luc. 2.

Scribit S. Hieronymus ad Paulinum: *Adria-*

num Imperatorè Bethlehem pro fanasse, erectò ibidem Adonidis simulachro: ut in specu, ubi quodam Christus parvulus vagit, Veneris amantius plangeretur. Scitit ibi Adonidis per centum octuaginta annos, usque ad Constantinum Imp. quando S. Helena ejus mater, everfò Adonide, magnificam Ecclesiam super ipsam specum extruxit: & super ipsum præsepe, in quo Agnus Dei reclinatus est, erexit altare; in quo idem jugiter Deo offerretur, qui ibidem primò pro salute hominum illuxerat. Sed & Constantinus eandem specum regalibus ornamentis, ex auro, argento, variisque aulais, exornavit: ita ut hæc Basilica Mundi esset miraculum; nec in orbe quidquam ei esset simile. Nam excelsa est admodum, & amplissima. Quilibet ordo habebat quinquaginta columnas, singulari artificio, pretiosissimis sunt incrustati: quocirca ipsi etiam Turca, & Saraceni reverenter hoc templum frequentant. Cornelius in Michæ. 5. 2. ex Adrichomio &c.

Aedificium Vaticanæ Ecclesiæ vocant ab aedificio Angelicum opus; ab amplitudine, gigantum: cui nec comparari queunt decantata septem orbis miracula. Globus supremi apicis capit plus triginta quinque personis. Summum altare, quod in medio templi erectum, à Leone Magno vocatum fuit lectus Sanctæ quietis: èò quòd in illo condita essent corpora SS. Petri, & Pauli. Habet unum Cardinalem, Archipresbyterum, trecentos Canonicos, triginta beneficiatos, præter aliquot Sacellanos, & Diaconos. Aringi de Roma novâ,

§. VI.

Templa ornantur pietate, profanantur peccatis.

Ex Veteri.

SI aversione averfi fueritis vos auferam Israel & templum. 3. Reg. 9. 6. 7. Si interior animorum cultus deficiat; quidquid magnum, quidquid sublime, exterioris cultus est, Deus abjicit. Babyloniorum rex templum Jerosolymæ incendit. 4. Reg. 25. 9. tres autem pueri in igne innocui Dan. 3. 24. Cur tam inæqualiter Deus tractat, & templum, & pueros? Rupertus l. 6. de Viâ. Verbi c. 25. non poterat hic Deus excelsus templum suum, quod erat Jerosolymis, illæsum custodire à flammis incendiî Babylonii, qui tres pueros taliter custodivit in camino ignis? Poterat: sed erudiendus erat Mundus, ut sciret; quòd Deus excelsus, non pulchris lapidibus, aureis, vel parietibus templi manufacti delectetur; sed fidei claritate, & mundi cordibus: & ille est ei optabilis locus. Bæza t. 2. l. 12. c. 4.

Dirutum à Chaldæo templum 4. Reg. 25. 9.; urbem, & ædem Sacram, incenderunt Romani. Id. Pelus. l. 1. ep. 73. ut, dum suis non parciat aulis, terròrem iis, qui peccant, injiciat.

Domine, dilexi decorem Domus tuae. Pl. 25. 8. Decorem Domus dicit, non pulchritudinem parietum, aut ministeriorum pretiosissimos apparatus; sed ipsorum actuum beatissimam qualitatem, quibus cuncta gaudet Ecclesia: id est, in psalmorum jubilatione, in precum sanctitate, in Chri-

Christiani populi humillimâ devotione. Cassiodorus hic.

Nec perpercit, omnia speciosa Jacob &c. Thren. 2.2. quæ habebant in ornamentis famosissimi templi, & cultu ceremoniarum, quò se gloriosiores cæteris gentibus credebant: quæ nimirum Dominus præcipitavit, & destruxit in furore suo. Ut intelligeres, Dominum non ea, sed ipsos requisisse, sibi in cultum, & gloriam, nominis sui. S. Paschasius hic.

Ex Novo.

Relinquetur vobis Domus vestra deserta. Matth. 23.38. Post minas graves Discipuli Magistrum deducunt Matth. 24.1. ostenderent adificationes templi. Cajetanus: monstrare voluit templi adificationes, provocaturi ad misericordiam. Placent Deo sacræ ades interim, dum fovent pios sensus animi. Quòd si Domus Deo erigatur magnifica, non tamen piè colatur; verè ab hoste, & igne perire, sinit Deus. Velloso in Judith 1. Paræn. 3. Cur ostenderunt Discipuli adificium templi? quòd noverant frequenter à Christo visum? Ut fleterent eum ad misericordiam: nè scilicet templum relinqueretur; prout paulò antè asseruit Et quia Discipuli rudes erant; carnalem, & rudem, causam miserendi teigerunt; ostendendo pretiositatem templi: quasi, propter corporalia illa templi ornamenta, præservandum esset à destructione; & quasi talia Deus ponderaret. Dion. Carthusianus hic.

Non relinquetur lapis. Luc. 21.6. Si omnia mundi templa, utensilia Deo dicata, deperirent, sanctitas, qua salvari homo potest, non deperit. Sim. Cass. 1.9. c.53.

§. VII.

Templi reverentia commendatur, & devotio in ea.

Ex Veteri.

Quam terribilis est locus iste! non est hic aliud, nisi Domus Dei, & porta cæli. Gen. 28.17.

Lavabant manus suas, ac pedes; quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii. Ex. 30.19.20. Vide, quanta reverentia templis, locisque Deo dicatis, debeat. Quin & Pythagoræ fuit dogma: nudis pedibus sacrificia. Nunc quoque Mauri, & Saraceni, templa, in quibus sacra facturi sunt, non ingrediuntur, nisi calcæis depositis: Cornelius in Ex. 3.5. Solvere jubetur Moyses de pedibus calcæamenta, antequam ad montem Dei Horeb, & rubum incombustum, appropinquaret. Ex. 3.5.

Ut confugiat ad eas. Num. 35.15. Causa asylorum, fuit reverentia templorum, & locorum sacrorum, & ipsius Dei: dum enim Domus Dei habentur Sacro-Sanctæ, & asyla; celebratur ejus gloria, & majestas; misericordia, & bonitas: dum miseros ad se confugientes in suam tutelam recipit. Cornelius hic.

Non audebant olim Dagonis Sacerdotes templi sui limen, in quod amputatas Dagonis manus reperissent, conculcare, 1. Reg. 5.5. Eva-

ginatò gladiò tenuit Angelus Josue, nè in loco sancto, in quo stabat calcæatis pedibus, gradetur. Jos. 5.15.

Custodi pedem tuum, ingrediens Domum Dei. Eccl. 4.17. Symbolicè pedes S. Gregorius, August. Basilius, Orig. Hieron., & alii, accipiunt affectus animi: quia, sicut pedibus itur ad locum destinatum, sic affectibus itur ad opus externum. Affectus ergo sunt, quasi pedes animæ, quibus ipsa se promovet ad opus. Sensus ergo est: ingressurus templum custodi pedes, id est, affectus animæ; nè quid animò volvas, aut concupiscas, Deò indignum. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus & aliis.

Venit in spiritu in templum. Luc. 2.27. Non venit Simeon in spiritu superbiæ, sicut ambitiosi; qui ambiunt primos acubitus: non in spiritu garrulitatis, non vanitatis, non curiositatis, &c. Stella hic.

Ascenderunt in templum, ut orarent. Luc. 18.10. Ad hoc debet quilibet ascendere in Ecclesiam, id est, ad orandum: non ad videndum mulieres; vel prava, & vana, colloquia faciendum: quod tamen multi faciunt. Hugo Card. hic.

Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus enim prope est. Philipp. 4.5. Quia nusquam magis, quam in præsentia Domini, in templis, modestia cavenda. Mendoza in 1. Reg. 6.13.

Ecclesiam, non secus ac cælum, frequenta: nihilque in ipsa, seu loquere, seu cogita, seu terrenum. S. Nilus Cap. Paræn.

Balæna Britannica, insula instar extensa, & ad formam terræ firmæ, uligine, imò gramine, in dorso jobbata; exscendente S. Maclovio è navi, & sacrificante, cœpit loco moveri. Quò animadvertò Maclovius belluæ imperavit, ut staret; donec sacra peragerentur, ac sicci vectores in navim rediissent. Scretit, & jussa fecit: ad verecundiam grandium hominum; qui vel in templis sæpe quieti stare nequeunt, donec res divina ad finem perducatur. Stengelius Judic. div. t.2. c.14.

Abyssinorum (qui fidem Christianam profiterentur, sed superstitionibus Judaicis habent inquinatâ) nemini licet, nisi nudis pedibus, templum ingredi: in quo qui riserint, sermocinati fuerint, aut deambularint; profani habentur, & scelerati. Pectus Janicus thes. rer. Indic. tom.2. c.14.

§. VIII.

Commendatur in templo silentium; arguitur garrulitas, &c.

Raticulamque in modum retis anciam &c. Ex. 27.4. Circa altare hoc erat maximâ multitudo Sacerdotum, & Levitarum; præsertim in festis, cum multæ immolandæ essent victimæ: alii enim eas mactabant, alii excoriabant, alii secabant, lavabant, &c. mirò omnes silentiò & reverentiâ. Aristæas l. de Septuaginta Interpretibus: silentium tantum inest; ut, cum septingenti ferè ministrorum continuò adsint, & offerentium libamina sit multitudo ingens; nec unum quidem hominum in loco versari putes summâ namque veneratione, & magnâ pietate, cuncta perficiuntur. Cornelius hic.

ia con-
nem,
quòd,
ndum
mmo-
à. i.
si non
gi gu-
sare,
n Dei:
e cum
72. 5.
nostis,
quòd
tatio-
usc. de

8.
sunt.
ies ab
is, cir-
aben-
quan-
clesia:
illis.
ngelo-
ugnæ
nctus.

. Me-
o, ad-
& ten-
ut in
4. in
ator;
63. de
mum
& vi-
oluit.
o no-
digna-
tingi;
tiam,
retur.

homi-
ncun-
pculis
uum.
stan-
præ-

quod
butas
1, qui
nem-
n, ex
m vo-
essia,
I. 19.
aster.
Qui

In templo ejus omnes dicent gloriam. Pl. 28. 9. Audiant hæc psalmi verba ii, qui longos, alienosque, in templo edunt sermones, Qui in templo Dei est, non vana, scurrilia, probrosa, loquatur verba; sed *omnes dicent gloriam.* Adstant, verba describentes Angeli; adest & Dominus, affectus intrantium considerans: preces cuiuslibet Deo manifestæ sunt. S. Basilius hic.

Nihil Ecclesiæ tam congruum, quam silentium, & tranquillitas. S. Chrysof. hom. 38. ad pop.

Olim templi foribus inscriptum erat, *silentium.* teste S. Chrysof. hom. 1. in 1. ad Timotheum.

§. IX.

Contra irreverentiam in templo.

Fili hominis; putasne vides tu, quid isti faciunt, abominationes magnas, quas Domus Israel facit hic? &c. Ezech. 8. 6. Ergo & ego faciam in furore meo: non parceret oculus meus; non miserebor. v. 18.

Ipsæ autem Ariel quatuor cubitorum. Ezech. 43. 15. Ariel, id est, leo. Præferbat altare formam leonis: ut ad id sacrificaturi accedentes recordarentur, Deum similem esse leoni, qui irreverentes discerpat. Cornelius hic.

Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Matth. 21. 13. Ecce tibi amplissima domus, multo ædificata studio, summâ arte exornata; ab impietate, & vitiis, habitantium eam faciem sumit; ut Deo rudis, & inculta, spelunca appareat. Bæza t. 2. l. 12. c. 4.

Et accesserunt ad eum cæci in templo. ib. 14. Aptè à Domino, post contemptores templi ejectos, mox cæci sanantur. Cæcitate enim laborant, qui in templo se irreverenter gerunt. Jacob Gen. 28. 16. exclamat: *verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam.* Jacui, somno indulgebam; dum deberem procidens adorare, & cœlestia meditari. *Et ego nesciebam;* mentis certè cæcitate laborabam. Elcobar t. 1. Mir. Chr. 1. 2. Sect. 2. Obl. 1.

Domus mea domus orationis vocabitur. ib. Hi ementes, & vendentes, non debebant in ipso templo propriè, sed in atrio templi; imò in atrio omnibus gentibus communi: & tamen

inde à Christo ejecti sunt. Quid ergo faciet Christianis in templo ipso coram Venerabili indigniora patrantibus? Cornelius hic.

Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem. Matth. 24. 2. Tunc Discipuli quærun: *dic nobis, quando hæc erunt? & quod signum adventus tui, & consummationis Seculi?* Nota: Christus Dominus loquitur de templi ruina: unde Apostolis venit in mentem totius orbis dissolutio? Judicant ergo, exciso templo, orbem ruiturum; nec stare posse, religione sacri loci profanata. Sylveira in Act. 4. 1.

Cum fecisset quasi flagellum. Joan. 2. 15. Non legitur in Evangelio Christum percussisse aliquem, nisi hic. Multa peccata fiebant in Jerusalem &c. Nota, quam displiceat Deo irreverentia in templis. S. Vincent. Ferr. D. 10. Trinit.

Nunc autem forò nihil differt Ecclesia. Si quis corrumpere matronam conatur, locum hunc maxime idoneum putat. Emere quidem, aut mercari, lubet; magis idonea Ecclesia est, quam forum. Sæpius enim de his rebus, quam in ipsis officinis, loquuntur. S. Chrysof. 36. in 1. Cor.

Tunc etiam domus Ecclesiæ erant; nunc verò Ecclesia domus; imò domo quilibet profana magis. Nam in domo quidem, ordo servari solet: hera thronum occupat, famulæ tacite texunt; hic verò magnus tumultus; nihilque à caupona differunt nostra. Tanta turba, tantus rufus, quantus in balneis. Dominò cœlitus de tam stupendis rebus nobiscum loquente, canibus impudentiores fumus; scortis reverentiæ plus, quam Deo exhibemus. Inhorrescitis? cum ista auditis? quin magis adeo facientes horrescite. S. Chrysof. hom. 36. in 1. Cor.

In hanc probrositatem morum. Itaque Ecclesias, vel potius templa, atque altaria Dei, minoris reverentiæ quidam habent; quam cuiuslibet minimi, ac municipalis iudicii domum, Salviatus de Provid. Dei l. 3.

Stephanus Papa VI., cum animadverteret, à nonnullis irreverentiam templo exhibitam; dum ipse Missam celebraret, sub ipsa Missa ad populum conversus exclamavit: Pavescite illum, qui flagellò factò de funiculis ejecit vendentes de templo. Schönleben Disc. 27. in Dedic. Eccl.

